

2012: verkiezingen op 12 september

Noem een voordeel en een nadeel van de uitruilmethode waarmee het kabinet Rutte-Asscher tot stand is gekomen.

Politieke verhoudingen in 2012

Het minderheidskabinet Rutte I (VVD en CDA) regeerde van oktober 2010 tot april 2012 met gedoogsteun van de PVV. Na zeven weken onderhandelen in het Catshuis viel het kabinet doordat het niet lukte om tot overeenstemming te komen over de begroting voor 2013. Uiterlijk 30 april moest Nederland, net als alle andere EU-landen een begrotingsplan in Brussel inleveren. Volgens Europese afspraken moest het Nederlandse begrotingstekort in 2013 zijn teruggebracht tot onder de 3% van het bbp. De PVV wilde de regeringscoalitie van VVD en CDA na het stuklopen van de onderhandelingen niet langer steunen. Daarop diende Mark Rutte het ontslag van het kabinet in bij de koningin. Uiteindelijk is het toch nog gelukt om op tijd een begroting in te leveren bij de Europese Commissie, doordat VVD en CDA samen met de oppositiepartijen D66, GroenLinks en ChristenUnie tot een akkoord kwamen over het bezuinigingspakket. Dit akkoord kreeg de bijnaam Lenteakkoord.

De nieuwe verkiezingen werden gepland na het zomerreces: op 12 september 2012.

In de aanloop naar de verkiezingen hielden verschillende politieke partijen interne lijsttrekkersverkiezingen:

GroenLinks: In december 2010 was Femke Halsema opgestapt als fractievoorzitter en partijleider. Zij werd opgevolgd door Jolande

Sap, maar toch werd er een lijsttrekkersverkiezing gehouden. Naast Jolande Sap stelde ook Tofik Dibi zich kandidaat voor het lijsttrekkerschap. Sap won met 84% van de stemmen.

PvdA: Job Cohen had in februari 2012 zijn functie als partijleider en fractievoorzitter neergelegd. Binnen de partij werd een ledenraadpleging gehouden voor een opvolger. Deze verkiezing werd gewonnen door Diederik Samsom.

CDA: Al sinds Jan Peter Balkenende was opgestapt na de verkiezingsnederlaag van het CDA in 2010, had het CDA geen echte partijleider meer. De partijleden kozen fractievoorzitter Sybrand van Haersma Buma tot nieuwe lijsttrekker.

**Niet
doorschuiven
maar
aanpakken**

De verkiezingscampagne ging pas na het zomerreces van start. Er volgde een korte, maar felle campagnetijd waarin peilingen een grote rol speelden. Aan het begin van de campagne stond vooral de SP er goed voor. Met het verkiezingsaffiche maakte de SP duidelijk dat het tijd was om deel te nemen aan de regering: 'NU SP'. Iedereen dacht in de zomer van 2012 dat de volgende premier Mark Rutte (VVD) of Emile Roemer (SP) zou worden. Maar na enkele lijsttrekkersdebatten veranderde dit beeld. De SP zakte in de peilingen en de verkiezingen van 2012 werden wederom een strijd tussen PvdA en VVD.

Belangrijke thema's tijdens de verkiezingen waren de gezondheidszorg en de bezuinigingen. Dit blijkt vooral uit het verkiezingsaffiche van de VVD die als leus 'Niet doorschuiven maar aanpakken' heeft, verwijzend naar de aankomende bezuinigingen.

Verkiezingen in 2012

De verkiezingen werden gewonnen door de VVD met 41 zetels. Ook de PvdA behaalde een grote verkiezingswinst: van 30 zetels (2010) naar 38 zetels. Dit betekende dat de VVD en de PvdA samen een meerderheid in de Tweede Kamer kregen. En dit terwijl men bij de vorige verkiezingen nog bang was dat het politieke landschap voor altijd 'versnipperd' zou blijven!

De SP, die eens zo hoog in de peilingen had gestaan, bleef op 15 zetels steken. Het CDA en de PVV gingen er beide flink op achteruit. Zij werden, in tegenstelling tot de VVD, wél afgerekend op het mislukken van de gedoogconstructie van het vorige kabinet. Voor GroenLinks was de verkiezingsuitslag dramatisch: zij hielden nog maar vier zetels over. Waarschijnlijk was deze tegenvallende verkiezingsuitslag te wijten aan de interne strijd en onrust binnen de partij.

Een grote overwinning behaalde ook de partij 50Plus. Deze partij kwam met twee zetels als nieuwe partij in de Tweede Kamer.

Het lukte de Piratenpartij weer niet om voldoende stemmen te krijgen voor een zetel. Ook Hero Brinkman, die na zijn vertrek bij de PVV het Democratisch Politiek Keerpunt (DPK)

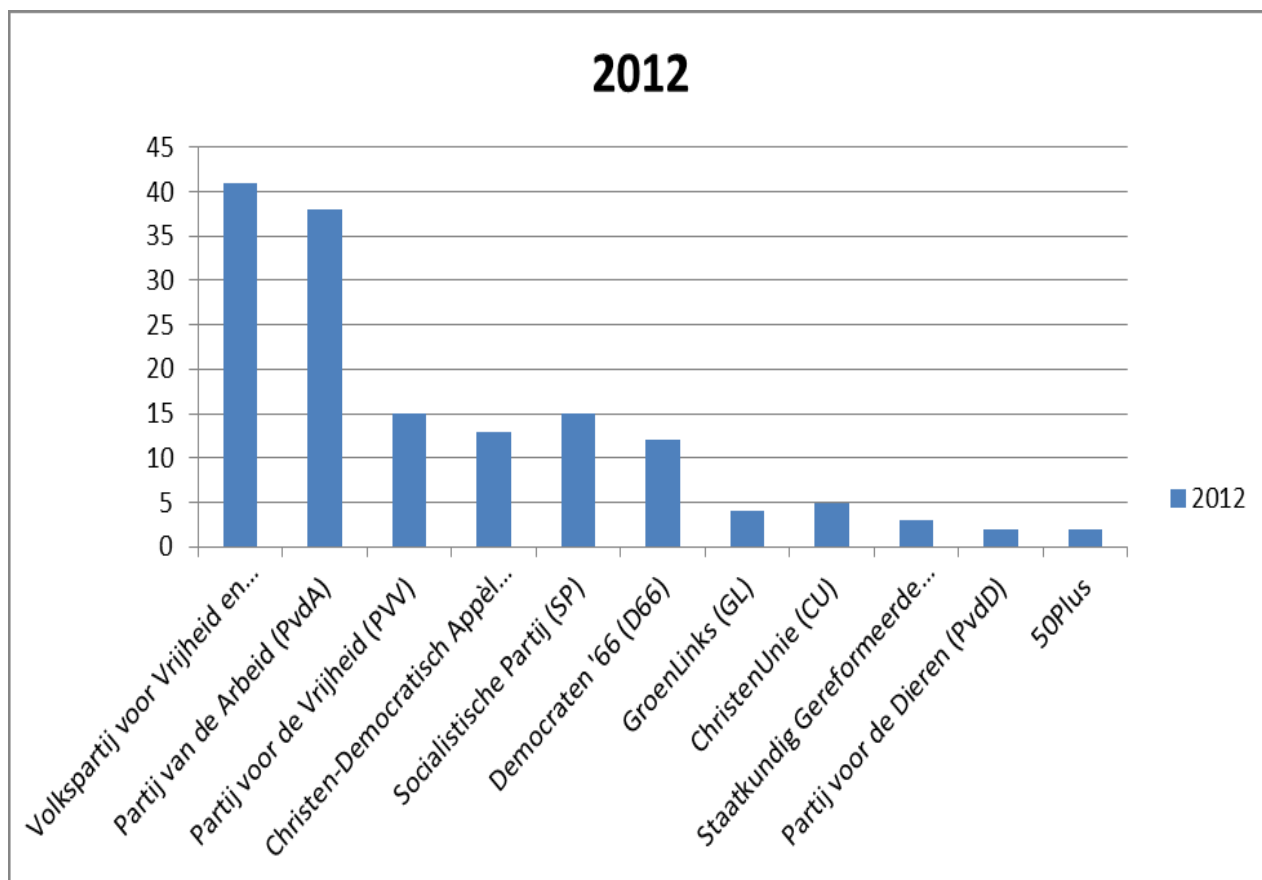
oprichtte, lukte het niet een zetel in de Kamer te bemachtigen.

Na de verkiezingen ging de formatie van start. Onder leiding van twee informateurs, Henk Kamp en Wouter Bos, gingen VVD en PvdA met elkaar in gesprek. Binnen twee maanden was het nieuwe kabinet Rutte-Asscher gevormd. Het regeerakkoord kwam tot stand door onderwerpen 'uit te ruilen': VVD en PvdA sloten geen ingewikkelde compromissen, maar gunden onderwerpen aan elkaar. PvdA 'kreeg' de hypotheekrenteaftrek, een kinderpardon en inkomensnivellering. De VVD 'kreeg' hervorming van de arbeidsmarkt, een streng immigratiebeleid en bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking. Deze uitruil van standpunten werd niet door iedereen goed ontvangen. Vooral de inkomensnivellering riep bij de achterban van de VVD grote weerstand op.

Bijzonder aan het kabinet Rutte-Asscher is dat het geen meerderheid heeft in de Eerste Kamer. Daar hebben PvdA en VVD samen slechts 30 zetels. Het kabinet is hierdoor afhankelijk van de steun van oppositiepartijen.

Wist je dat:

- ... de formateur in 2012 voor het eerst niet door de koningin werd benoemd, maar door de Tweede Kamer zelf?
- ... de formatie 54 dagen heeft geduurd? Dit is relatief kort, maar geen record. De formatie van Drees I in 1948 duurde slechts 31 dagen.

Dit leidde tot het kabinet Rutte-Asscher (VVD en PvdA, in totaal 79 zetels).